

U skladu sa članom 123. i tačkom 5. Ustava Republike Srbije, kojom se u nadležnost Vladi stavlja usmeravanje i usklađivanje rada organa državne uprave i vršenje nadzora nad njihovim radom, neophodno je izvršiti uspostavljanje efikasnog sistema nadzora nad radom ministarstava koja se formiraju u okviru Vlade. Neophodnost hitnog uspostavljanja sistema nadzora, pored ustavnog određenja, nalaže rastuća korupcija i kriminal koji se održavaju i pored više donetih posebnih i opštih zakona, kojima je osnovna uloga i funkcija, suzbijanje ovih pojava koje su problem svakog savremenog društva.

Sušтина uspostavljanja nadzora nad radom ministarstava može se tražiti i sagledavati u činjenici da se usled partokratskog i vlasničkog odnosa pojedinih političkih stranaka u prošlosti, uspostavljala nadležnost i rukovođenje u određenim ministarstvima i institucijama vlasti. Ovako sprovedena praksa, a posebno nakon više mandata, dovela je do toga da se veoma teško kontroliše rad i poslovanje resornog ministarstva, koje je u podeli uticaja i participiranja u vlasti, postalo poseban feud u posedu jedne partije ili njenog lidera. Ovakav način odnosa prema državnoj instituciji, dovodio je do dubinskih promena u strukturi zaposlenih lica, koja su sve više bila partijski podređeni članovi ili lica bez savesti i odgovornosti, zadovoljena svojim ličnim karijernim ambicijama i uspostavljanjem lažnog autoriteta moći. Sve manje se u državnim organima mesto nalazilo za savesne, odgovorne i stručne, koji su radna mesta ustupali politički podobnim licima.

Transformacija društva dovela je isto do grubog raslojavanja, pri čemu se formirao jedan malobrojniji sloj ekstremno bogatih pojedinaca. Stečeno početno bogatstvo, a kasnije i njegova nadgradnja, u mnogome su zavisili od izvršenih zloupotreba državnih službenika, koji su svojim činjenjem ili ne činjenjem, vršili prelivanje državnih i društvenih novčanih sredstava i imovine u ruke pojedinaca. Stvaranje ovog sloja društva, nastavilo je dalje sa urušavanjem državnih organa, zbog stalne potrebe da ovi pojedinci imaju upliv u funkcionisanje države u cilju uvećanja ili održavanja svog bogatstva i uticaja moći. Njihova ekonomska moć svoje utemeljenje jasno ostvaruje preko političkih stranaka, koje finansijki podržava u dovođenju na vlast, a samim tim i u izboru i odabiru kadrova koji će obavljati određene državne funkcije i dužnosti po zauzimanju vlasti. Na osnovu napred navedenog jasno se uspostavlja sinteza između političkih partija i ekonomske moći pojedinaca, koji su u potpunosti preuzeli državu i njeno upravljanje u svim segmentima vlasti.

U koliko se želi ostvariti ustavno načelo jednakosti pred zakonom svih građana, neophodno je izvršiti temeljne i reformske promene u društvu. Da bi se to postiglo potrebno je da se državni organi u sprovođenju zakona drže doslednosti primnjavanja istih na sve građane, bez izuzetka. Takav način postupanja podrazumeva stalni i kontinuirani rad u nadzoru postupanja rada državnih organa, a posebno inspeksijskih i drugih organa koji su direktno zaduženi za sprovođenje donetih zakona. Da bi se uspostavio efikasan sistem nadzora, ključno je da se u svako ministarstvo uspostavi manji tim ljudi koji bi pre svega samostalno postupao, a u skladu sa svojom funkcijom i po direktnim ovlašćenjima ministra i predsednika vlade. U situaciji da ne postoji volja za takvo postupanje u Srbiji, može se razmatrati mogućnost tako uspostavljene organizacije i njeno vezivanje za tela EU, koja su zadužena za suzbijanje korupcije i kriminala u državama članicama, za koju Srbija pretenduje da postane, što bi bilo presudno za izvor finansiranja rada i opremanja jedne ovakve strukture.

Zadatak tako formiranih grupa za unutrašnju kontrolu, nadzor i saradnju u oblasti borbe protiv korupcije - antikorupcijski tim, bio bi da obavlja studijsko - analitičke i stručno operativne poslove za potrebe pravovremenog i potpunog informisanja ministara i predsednika Vlade, koji se posebno odnose na: smanjenje korupcije i postizanje antikorupcijske kulture kroz ostvarivanje ciljeva; trajno otklanjanje uslova za nastanak i razvoj korupcije i kriminala; uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za prevenciju i suzbijanje korupcije i kriminala; uspostavljanje željenih etičkih standarda; efikasna primena međunarodno ustanovljenih standarda u ovoj oblasti; otvoreni i transparentni postupci planiranja i korišćenja budžetskih sredstava i njihova javna kontrola korišćenja; saradnja sa drugim organima zaduženim za borbu protiv korupcije i drugi poslovi u skladu sa zakonima.

U skladu sa napred navedenim, može se dati

PREDLOG PLANA RADA ANTI KORUPCIJSKOG TIMA

Antikorupcioni tim sprovodi nezavistan rad na prikupljanju informacija i podataka o korupciji i kriminalu, procesuiranju informacija, podataka, činjenica i dokaza. Po obradi predmeta iste će dostavljati republičkom tužilaštvu i drugim državnim organima nadležnim za gonjenje i procesuiranje. O navedenim aktivnostima tim će usmeno ili pismeno izveštavati predsednika Vlade i resornog ministra u toku postupanja, a obavezno pisanim izveštajem, nakon predaje predmeta nadležnom tužilaštvu ili drugom organu, na kraju postupanja. Po pismenom upoznavanju predsednika Vlade i resornog ministra, sa predmetom korupcije ili kriminala, predsednik Vlade i resorni ministar, preuzimaju odgovornost u pogledu postupanja i preduzimanja mera i radnji prema odgovornom licu iz sistema ministarstva, u pogledu njihove smene ili razrešenja sa dužnosti na kojoj se nalazi, smene ili razrešenja drugih lica koja su bila nadređena inkriminisanom licu i bila dužna da kontrolišu njegov rad, nalaganje ili davanje saglasnosti disciplinskog, prekršajnog ili krivičnog gonjenja lica, od strane određenih organa resornog ministarstva ili drugih državnih organa i drugih resornih ministarstava.

O svom radu Antikorupcijski tim vodiće evidenciju po predmetima. Za svako postupanje na osnovu informacije ili podatka, do kojih je Antikorupcijski tim došao samostalno u svom radu, predmete, akte i drugu pisanu korespondenciju kojima je zadužen od resornog ministarstva ili Vlade, otvara se predmet i izuzima broj u delovodniku pisarnice, a nakon podnošenja izveštaja i predaje predmeta na dalje postupanje, isti će se arhivirati u pisarnici Vlade Republike Srbije. Predmeti koji se dostavljaju preko pisarnice ministarstva i sa kojima se zadužuje antikorupcijski tim, po rešavanju istih, biće vraćeni pisarnici, koja će predmet razdužiti, a Antikorupcijski tim će u zakonskom roku obavestiti zainteresovano pravno ili fizičko lice, o ishodu predmeta i postupanja po istom.

Saznanje i prikupljanje informacija i podataka o korupciji i organizovanom kriminalu u okviru resornog ministarstva i Vlade, može biti neposredno ili posredno.

Neposredno podrazumeva da je član tima ličnim opažanjem, uočavanjem, konstatacijom ili zaticanjem inkriminisanog lica u vršenju određene zabranjene radnje, došao do saznanja ili dokaza, koji postaju predmet dalje obrade i procesuiranja.

Posredno podrazumeva da je član tima dobio ili mu se učinili dostupnim, od odgovornih lica, zaposlenih radnika, građana, drugih državnih organa ili drugih subjekata društva, putem sredstava javnog informisanja i komunikacije, određena saznanja, činjenice ili dokazi, koji se nalaze u okvirima nadležnosti i postupanja.

U cilju što efikasnijeg rada, članovi Antikorupcionog tima će u redu zaposlenih u resornom ministarstvu, ostvarivati prijateljeske ili saradničke veze, a o korisnosti takvih veza, dužni su da vode evidenciju, na osnovu koje resorni ministar ili odgovorno lice, može davati predloge za unapređenje ili nagrađivanje takvih lica, zbog njihovog odgovornog i savesnog rada.

Zadaci članova antikorupcijskog tima su da svojim radom preventivno i represivno utiču na kontrolu i funkcionisanje svih delova sistema resornog ministarstva u oblastima gde može doći do pojava oblika korupcije i organizovanog kriminala, kako bi se maksimalno zaštitio državni interes i funkcionisanje državnih institucija sistema. Zadatak članova tima je da u skladu sa svojom procenom po pitanjima preventivnog ili represivnog sprečavanja korupcije i organizovanog kriminala, u delovima sistema resornog ministarstva, daju pisane predloge za uspostavljanje organizacionih, tehničkih ili drugih mera i radnji, u cilju smanjenja ili sprečavanja određenih pojava oblika. U ostvarivanju svojih zadataka i dužnosti koristiće sva zakonom dozvoljena sredstva i oblike delovanja. Pored navedenog članovi Antikorupcionog tima ostvarivaće saradnju sa nadležnim bezbednosnim agencijama, policijskim organima, tužilaštvom,

sudovima, lokalnom samoupravom i svim drugim organima i organizacijama koji su bitni za dosledno izvršenje dužnosti i obaveza.

Za vršenje delatnosti antikorupcijskih timova, svako resorno ministarstvo obezbediće adekvatne prostorije i sredstva za što efikasniji rad antikorupcionog tima.

Organizacija antikorupcijskih timova uspostavljena je kao jedinstven organ neposredno odgovoran predsedniku Vlade i pojedinačno resornom ministru. Na čelu antikorupcijskih timova nalazi rukovodilac, neposredno podređen predsedniku Vlade. Timovima u resornim ministarstvima rukovode po jedan rukovodilac tima, koji se sastoji od najviše pet članova. Svi članovi tima mogu biti angažovani na oročeni period po ugovoru o delu ili radu na određeno vreme, do ostvarivanja potrebnih rezultata u uspostavljanju validnog sistema vrednosti i značajnog smanjenja korupcije i kriminala u državnim organima.

Antikorupcijski timovi u svom sastavu moraju imati stručno osposobljen kadar sa i bez radnog iskustva na poslovima i dužnostima iz okvira svoje struke, a po stručnosti i obrazovanju sa visokim stručnim obrazovanjem, master ili doktorskim zvanjem u svojoj oblasti, poznavanjem rada na kompjuteru i posedovanjem vozačke dozvole „B,, kategorije.

Struktura stručnosti i stručne spreme bila bi određena i zavisna od obima poslova i nadležnosti za koje je zaduženo resorno ministarstvo, sa akcentom na delove ministarstva u kojima je korupcija i kriminal izraženiji.

U okviru JP ili drugih institucije ministarstva, Antikorupcijskom timu i njenom rukovodiocu, biće podređena sva lica na sistematizovanim i popunjenim radnim mestima na kojima su dužnosti i ovlašćenja vezana za kontrolu, nadzor, bezbednost, korupciju ili druge slične dužnosti i zadatke. Ova lica imaće obavezu postupanja, rada i informisanja, kako prema uspostavljenoj sistematizaciji na kojoj se nalaze u okviru dela sistema, tako i prema rukovodiocu tima, uz prioritet postupanja, rada i informisanja prema istom. U koliko rukovodioc tima proceni da je za obavljanje određenih poslova i zadataka iz delokruga rada tima, potrebno angažovati stručno lice, prijateljsku vezu ili saradnika, o tome će pismeno obavestiti rukovodioca te institucije, nakon čega se to zaposleno lice stavlja na raspolaganje timu, sa radnog mesta na kom je zaposleno, uz ovlašćenja i zadatke koje izdaje resorni ministar i rukovodilac tima. U određenim slučajevima na isti način se mogu angažovati i zaposlena lica u okviru Agencija i ustanova ministarstva. Angažovanje lica po ovim osnovima, vrši se na osnovu donetog rešenja i ovlašćenja, a angažovanje traje sve dok postoje potrebe za njihovim aktivnostima, u sklopu ustanove u kojoj se nalazi radno mesto. Uspostavljanjem ovakvog vida organizacije, smanjiće se broj novozaposlenih lica u resornom ministarstvu, iskoristiti već postojeći ljudski i materijalni resursi uz jasno definisani odnos nadređenosti i funkcionisanja tima.

Broj angažovanih lica iz reda zaposlenih u JP zavisio bi od broja radnika zaposlenih u tom JP, a kao polazište uzeo bi se standard EU u pogledu odnosa policajac – građanin, koji je 1 : 7000 – 9000.. Broj angažovanih lica može se odrediti i prema važnosti JP ili njenog dela, a jednom angažovanom licu mogu se podrediti dva ili više delova jednog JP. U svakom slučaju svako JP ili njegov manji ili veći deo, imao bi lice zaduženo ispred antikorupcijskog tima za poslove kontrole i borbe protiv korupcije i kriminala.

Antikorupcijski tim u skladu sa svojom pozicijom, organizacijom i ovlašćenjima, biće najoperativniji deo Vlade i ministarstava, a samim tim i okosnica u radu, nadležnosti i ovlašćenjima predsednika Vlade i ministara. Njegova uloga i zadaci mogli bi se podvesti pod strateško - operativno - taktičko prikupljanje, analiza, obrada i procesuiranje informacija, činjenica i dokaza, u cilju praćenja, kontrole i zaštite poslovanja Vlade i ministarstva u pogledu ekonomske, pravne, fizičko - tehničke, informatičke i odbrambene bezbednosti i zaštite od svih oblika ugrožavanja unutar i izvan sistema Vlade i ministarstava, sa osnovama korupcije i kriminala u svom biću.

Predpostavke postojanja antikorupcijskog tima

- Politička volja;
- Poštovanje sloboda i prava građana;

- Realnost, trajnost, doslednost, postupnost i koordinacija ostvarivanja;
- Sveobuhvatnost i jedinstvenost primene u odnosu na tipove i subjekte korupcije;
- Usklađenost preventivnih, represivnih i edukativnih mera;
- Nadzor i odgovornost u borbi protiv korupcije i kriminala, uz jasno definisane obaveze i rokove;
- Periodično ocenjivanje postignutih rezultata i usklađivanje sa novim potrebama;
- Saradnja javnog i privatnog sektora, civilnog društva i građana.

Ciljevi postojanja antikorupcijskog tima

Cilj postojanja antikorupcijskog tima je smanjenje korupcije i postizanje antikorupcijske kulture na nivou razvijenih evropskih zemalja, kroz ostvarivanje sledećih ciljeva:

- Trajno otklanjanje uslova za nastanak i razvoj korupcije i kriminala;
- Uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za prevenciju i suzbijanje korupcije i kriminala;
- Dosledno uspostavljanje krivične i moralne odgovornosti za nezakonite radnje;
- Uspostavljanje željenih etičkih standarda;
- Efikasna primena međunarodno ustanovljenih standard u ovoj oblasti;
- Sprečavanje sukoba interesa u javnom sektoru;
- Zakonito i odgovorno sprovođenje odluka;
- Povećanje efikasnosti organa nadležnih za sprovođenje zakona i nadzornih institucija;
- Reforma državne uprave u cilju veće profesionalnosti i transparentnosti;
- Otvoreni i transparentni postupci planiranja i korišćenja budžetskih sredstava i njihova javna kontrola korišćenja;
- Uključivanje medija u borbi protiv korupcije i kriminala;
- Stimulisanje građana i zaposlenih da se uključe u borbu protiv korupcije i kriminala;
- Saradnja i podizanje opšte svesti o pravima i obavezama državnih organa, privrednih subjekata, civilnog društva i građana u odnosu na korupciju i kriminal;
- Uključivanje u regionalnu i međunarodnu borbu protiv korupcije i kriminala;

Javno predstavljanje

Postojanje i aktivnosti antikorupcionog tima bilo bi javno predstavljano putem:

- Televiziskih nastupa, gostovanja, snimljenih sadržaja i drugih oblika televizijskog predstavljanja;
- Radio emisije, gostovanja, saopštenja, uputstva i dr.;
- Štampani mediji, intervjui, saopštenja, radničke novine, pamfleti, plakati i dr.;
- Internet prezentacija i dostupnost mail adrese;
- Neposredni kontakti sa rukovodstvima JP i drugih organa, zaposlenima i građanima na redovnim i vanrednim sastancima, tribinama, seminarima i drugim oblicima okupljanja.

Javno predstavljanje planova aktivnosti i rezultata rada, vršio bi predsednik Vlade, ministar i rukovodioc tima, a po ovlašćenju i drugi zaposleni i angažovani u timu, u cilju ohrabriranja lica koja imaju saznanja o korupciji i kriminalu, da iste prijave, radi preventivnog delovanja i upoznavanja javnosti sa rezultatima koji su ostvareni u predhodnom radu.

Učešće zaposlenih i građana u borbi protiv korupcije i kriminala

Napor antikorupcijskog tima, ministarstva ili organizacija građanskog društva, ne može na duži rok dati dobre rezultate, u koliko zaposleni u ministarstvu i građani ne podržavaju te napore. Građani su subject

antikorupcijske borbe, ali i njen objekt. Rad antikoruptionskog tima ima za cilj da promeni kulturu u kojoj se korupcija i kriminal tolerišu. U cilju što većeg učešća zaposlenih i građana u toj borbi, potrebno je:

- Sprovoditi kontinuiranu kampanju podizanja svesti zaposlenih i građana o korupciji i kriminalu i načinima borbe protiv njih;
- Informisanje zaposlenih i građana o preduzetim antikoruptionskim merama i njihovim efektima;
- Uvođenje pouzdanih mehanizama za dostavljanje pritužbi zaposlenih i građana i obaveze tima da na njih odgovori;
- Uključivanje sindikata zaposlenih i udruženja građana u aktivnosti antikoruptionskog tima u borbi protiv korupcije i kriminala;

Implementacija antikoruptionskog tima

Predsednik Vlade i ministri će u skladu sa svojom funkcijama i ovlašćenjima vršiti:

- Nadzora nad radom antikoruptionskog tima i sprovođenjem plana rada;
- Koordinacija antikoruptionskog tima sa drugim državnim organima u borbi protiv korupcije i kriminala;
- Koordinirati regionalnu i međunarodnu saradnju u oblasti borbe protiv korupcije i kriminala, u delokrugu rada i nadležnosti ministarstva.

predlog plana sastavio

master menadžer

Slobodan Pajić

